

Влада на Република Македонија

Национална комисија за борба против трговија со луѓе
и илегална миграција

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА
2014 ГОДИНА

Скопје, Февруари 2015

Содржина

ВОВЕД	5
1. Поддржувачка рамка.....	6
1.1 Координирачки структури	6
1.2 Законска и регулаторна рамка	7
1.3 Меѓународна соработка	8
2. Превенција.....	11
2.1. Идентификување на причини за појава на трговија со луѓе и илегална миграција	11
2.2 Зајакнување на капацитетите и реализација на превентивни активности.....	12
2.3.Подигање на јавната свест и едукација	15
3. Поддршка и заштита на жртвите и мигрантите	18
3.1 Идентификација и упатување на жртвите.....	18
3.2.Дирекна помош и заштита на жртви и мигранти	18
3.3 Правна помош на жртви и мигранти	21
4. Буџет	22
5. Истрага и кривично гонење на трговија со луѓе и криумчарење мигранти	23
5.1 Предистражна постапка	23
5.2 Кривична постапка.....	25
6. Приоритети за 2015 година.....	26

Листа на акроними:

ГИЗ	Германското друштво за меѓународна соработка
ГРЕТА	Група експерти за активности против трговијата со луѓе
ЕУ	Европска унија
ЗГ	Здруженија на граѓани
ИОМ	Меѓународна организација за миграции
ИЦМПД	Меѓународен центар за развој на миграциона политика
КБФ	Кинг Бодуен Фондација
МАРРИ	Регионален центар за миграција, азил и бегалци
МВР	Министерство за внатрешни работи
МОН	Министерство за образование и наука
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
МНР	Министерство за надворешни работи
НАП	Национален акциски план
НМУ	Национален механизам за упатување
ОБСЕ	Организација за безбедност и соработка во Европа
ОЈО за ГОКК	Основно Јавно Обвин. за гонење на организиран криминал и корупција
ОТЛ	Одделение за трговија со луѓе
СВР	Сектор за внатрешни работи
СОП	Стандардни оперативни процедури
СМПС	Сектор за меѓународна полициска соработка
СТЛИМ	Сектор за трговија со луѓе и илегална миграција
СГРМ	Сектор за гранични работи и миграција
СКРА	Сектор за криминалистичко разузнавање и анализа
ТИАЕХ	Техничка помош и размена на информации
ТМУ	Транснационален механизам за упатување
ПЦС	Прифатен центар за странци
ЦЖТ	Центар за лица-жртви на трговија со луѓе
ЦСР	Центар за социјална работа

Предговор

Шиrom светот трговијата со луѓе претставува феномен на модерно ропство и комплексно прашање кое ја наметнува потребата да биде третирано во контекст на превенција сузбивање и казнување на сторителите поради повредата на основните човекови права на лицата/жртви.

Република Македонија високо е посветена на постоечките реформи во областа на трговијата со луѓе, со што голем број на национални закони беа хармонизирани со меѓународните документи во оваа сфера, во однос на идентификација и заштита на жртви на трговија со луѓе и кривичен прогон на сторителите.

Република Македонија е една од првите земји во регионот која воспостави ефикасен, координиран, синхронизиран и мултисекторски приод во борбата против трговијата со луѓе со цел да се спротивстави на овој криминал, согледувајќи ги огромните негативни импликации од од него.

Трговијата со луѓе, функционира преку организирани мрежи за врбување луѓе применувајќи груби практики на искористување на ранливите групи или на поединци, најчесто жени и деца, преку експлоатација, насиљство, закана и присилба. Затоа, од особена важност е, што секоја активност, е координирана мултисекторски, со вклучување на повеќе надлежни органи, меѓународни организации и здруженија на граѓани кои обезбедуваат услуги за директна помош и заштита на жртвите, дополнувајќи ги на тој начин владините сеопфатни напори во борбата против трговијата со луѓе.

И покрај добрата правна рамка, акциски планови за борба против трговијата со луѓе, обучени извршители, трговијата со луѓе останува криминален феномен и форма на организиран криминал кој претставува опасност за безбедноста и стабилноста на Република Македонија која и натаму останува земја на потекло, транзит и земја на дестинација.

Заложбите на сите засегнати страни во борбата против трговијата со луѓе треба да продолжат и да се фокусираме на зајакнување на конфронтирачките мерки против условите кои придонесуват за појава на трговија со луѓе, како што се: намалување на сиромаштијата, медицинска и социјална заштита, соодветно образование и обука, развивање проекти за создавање работни места, како предуслови што се суштински и кои стојат зад трговијата со луѓе, но и континуирани превентивни активности и издигнување на јавната свест кај ризичната популација.

НАЦИОНАЛЕН КООРДИНАТОР

Анастасија Илиеска

ВОВЕД

Активностите на Националната Комисијата за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција и нејзините тела во 2014 година продолжија да бидат транспарентни и кооперативни. Одржувани се состаноци на кои се дискутираа и предлагаа битни решенија и заложби за унапредување на областа на трговијата со луѓе и илегална миграција, преку партнерски пристап со релевантините институции, меѓународни организации и здруженија на граѓани кои ажуарно информираа за планирани и завршени активности и постигнати резултати што придонесе кон изготвување на овој извештај.

Во текот на 2014 година, склучени се неколку меѓународни договори кои се однесуваат на борбата против трговија со луѓе и илегалната миграција, од страна на Европската Комисија и агенции на ниво на ЕУ донесени се повеќе акти и документи од областа.

Извршено е изменување и дополнување на кривичното дело трговија со луѓе во ставот 1 од членот 418-а од Кривичниот Законик со внесување на просјачењето како форма на експлоатација, и преформулирање на кривичното дело трговија со малолетно лице предвидено во Член 418-г во „трговија со дете“ од аспект на терминолошко усогласување на термините „малолетно лице“ и „дете“.

Спроведен е Регионален проект/истражување за проценка на потребите во регионот на Западен Балкан кој се фокусираше на потребите во делот на идентификација и заштита на жртвите на трговија со луѓе и подготвена е „Анализа на домашното законодавство и практики од аспект на примената на начелото на неказнување на жртви на трговија со луѓе“.

Изгответи се индикатори за идентификација на жртви на трговија со луѓе/деца жртви од страна на МТСП и Националната Комисија за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција, кои имаат за цел да ја подобрат идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе.

Подгответи се програми: „Програма за помош и поддршка при реинтеграција на жртви на трговија со луѓе“ и извршена е ревизија на „Програмата за помош и поддршка при реинтеграција на деца жртви на трговија со луѓе“.

Во референтниот период континуирано се зајакнувани капацитетите на сите партнери во борба против трговија со луѓе со нивно активно учество на семинари и работилници на национално и меѓународно ниво, како и активна меѓународна соработка на полициски службеници од МВР- СТЛИМ.

Во 2014 година идентификувани се осум (8) жртви на трговија со луѓе со цел сексуална и трудова експлоатација како и присилни бракови¹. Идентификувани се и 83 потенцијални жртви од страна на институциите/ организациите и на истите им беше обезбедена директна помош и поддршка од Здруженијата на граѓани.

Во референтниот период откриени се лица кои илегално ја преминале или се обиделе да ја преминат државната граница вкупно 1750 (1132) илегални мигранти што е за 54,6% повеќе во однос на 2013 година.

---

¹Во 2013 година идентификувани беа 15 жртви и 82 потенцијални жртви.

---

1. Поддржувачка рамка

1.1 КООРДИНИРАЧКИ СТРУКТУРИ

Национална комисија за борба против трговијата со луѓе и илегалната миграција² (Комисија) е тело кое ги обединува и координира сите засегнати страни во борба против трговијата со луѓе. Со Комисијата раководи Национален Координатор³ а учествуваат негов заменик, секретар и членови на Комисијата.⁴

Во рамките на Комисијата од 2003 година функционираат: Секретаријат на Национална комисија⁵ кој ги реализира одлуките на Комисијата и Подгрупа за борба против трговија со деца, етаблирана во 2003 година⁶.

Активностите на Комисијата и нејзините тела продолжуваат да бидат транспарентни и кооперативни. Континуирано се одржуваат состаноци на кои се дискутираат и предлагаат битни решенија и заложби за унапредување на областа на трговијата со луѓе и илегална миграција.

Развиени се специјализирани механизми во борба против трговијата со луѓе и илегалната миграција и направена е јасна распределба на задачи на институциите и организациите на централно и локално ниво во идентификација, помош и поддршка на жртви на трговија со луѓе и ризични групи.

Како континуитет на активностите за децентрализација на Националната комисија на планот на трговијата со луѓе (формирани се локални комисии во Битола и Тетово), Комисијата со поддршка на мисијата на ОБСЕ дополнително го зајакна локалниот одговор на трговијата со луѓе со формирање и градење капацитети на локална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција во Штип⁷.

Во текот на 2014 година Министерството за труд и социјална политика (МТСП) преку координативната канцеларија на Националниот механизам за упатување на жртви на трговија со луѓе (НМУ) посветено и во континуитет работеше на превенција од трговија со луѓе и заштита на жртвите, во соработка и координација со обучени социјални работници од Центри за социјална работа (во 30 града на РМ),

---

²Одлука објавена во „Службен весник на РМ“ бр.18/2001.

³Владата донесе Решение за именување Национален Координатор и членови на Националната комисија на седницата одржана на 30.01 2007.

⁴Членови на Комисијата: МВР, МНР, Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, МОН, Министерство за Здравство, МТСП, Судија од Основен суд Скопје 1.

⁵Членуваат претставници од меѓународни, Здруженија на граѓани и експерти од владините институции:МВР-СТЛИМ, МТСП-НМУ,Американска амбасада, ICMPD, OSCE, GIZ, IOM, Регионален Центар- MARRI, „Отворена Порта“, „За среќно детство“, „Семпер“, „Езерка“, и Црвен крст на Република Македонија.

⁶Претседава Советник за заштита и превенција од трговија со луѓе во МТСП-НМУ, а членуваат претставници на: МВР-СТЛИМ,ЦГРМ-МВР,Амбасадата на САД во Скопје;ICMPD, OSCE,GIZ,IOM,,„Отворена Порта“,„За среќно детство“, „Еднаков Пристап“ како и заменик Народен правоборник кој е во улога на надворешен член/набљудувач.

⁷Номинирани се членови на локална комисија Штип со претставници на општината Штип, СВР Штип-превенција, регионалните центри при МВР, ЦСР, државниот инспекторат за труд, здравство, образование, центрите за вработување, јавно обвинителство и здруженија на граѓани и Црвениот крст во Штип.

трудовите инспектори, МВР/Сектор за трговија со луѓе и илегална миграција, (СТЛИМ) како и здруженија на граѓани (ЗГ).

Дополнително, МТСП продолжи и во 2014 година со давање поддршка преку вклучување на социјални работници од Центрите за социјална работа во реализација на проектите кои финансиски се подржани од ГИЗ и Фондацијата Кинг Бодуен, на здруженијата на граѓани односно на:

- Програмата за „Придружна социјална работа со жртвите на трговија со луѓе и потенцијални жртви“, спроведувана од Здружението „Отворена Порта“⁸ и

- Проектот „Обезбедување на поддршка и услуги за жртви на трговија со луѓе и ранливи групи на локално ниво“ спроведувана од Здружението за еднакви можности „Еднаков пристап“⁹ со цел промовирање на соработката меѓу ЗГ и владините институции на локално ниво во однос на заштитата и поддршка на жртви/ранливи групи на трговија со луѓе.

Со оваа соработка е продолжена децентрализација и зајакнување на социјални услуги на локално ниво на жртви на трговија со луѓе и ранливи групи.

1.2 ЗАКОНСКА И РЕГУЛАТОРНА РАМКА

Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Кривичниот Законик („Службен весник на РМ“ бр.27/14) извршено е изменување и дополнување на ставот 1 од членот 418-а во кој се утврдени обележја на кривичното дело „Трговија со луѓе“, во насока на инкриминирање на „питачење или експлоатација заради со закон забранета активност“, за кое кривично дело пропишана е казна затвор од најмалку четири години.

Воедно во членот 418-г од овој закон извршено е соодветно преформулирање на кривичното дело „трговија со дете“ од аспект на терминолошко усогласување на термините „малолетно лице“ и „дете“, согласно измената на позитивната законска регулатива од областа на заштитата на децата.

Во насока на подобрување на националното законодавство, Комисијата со поддршка на Мисијата на ОБСЕ во Скопје изготви „Анализа на домашното законодавство и практики од аспект на примената на начелото на неказнување на жртви на трговија со луѓе“ и формулирање на препораки за унапредување на законодавството и тековните состојби согласно меѓународните стандарди во оваа област. Во рамки на проектот се одржа тркалезна маса на која беа презентирани

---

⁸Проектот има за цел помош и следење на процесот на интеграција на жртвите на трговија со луѓе по заминувањето од прифатилиштето во соработка со центрите за социјална работа на локално ниво.

⁹Проектот има за цел преку формирани 3 мобилни тимови (претставници од ЦСР и ЗГ) во Битола, Гостивар и Куманово да го подобри процесот на идентификација, помош, поддршка на жртвите на трговија со луѓе, нивно вклучување во процесите на ресоцијализација и реинтеграција како и нивна социјална инклузија и превенција од ре-траffикинг.

резултатите од анализата и препораките пред аудиторим од околу 50 професионалци кои работат во областа на трговија со луѓе.

Со цел утврдување на практичното спроведување и имплементација на националната законска регулатива, од страна на одговорните субјекти на централно и локално ниво, утврдување на недостатоци и давање на заклучоци и препораки за поефикасна идентификација и заштита на деца жртвите на трговија со луѓе, МТСП во соработка со Подгрупата за борба против трговијата со деца, изготви **Анализа за состојбата со идентификацијата и заштитата на децата жртви на трговија со луѓе**. Анализата ги детектира слабостите и проблемите и дава препораки за унапредување и ефикасна идентификација и заштита на децата жртви на трговијата со луѓе. При тоа, покрај домашните закони, политики и институционална поставеност и ратификуваните меѓународните договори, фокусот е ставен на Европската конвенција за борба против трговијата со луѓе и Директивата на Европската унија за борба против трговијата со луѓе 36/2011, и на состојбата во пракса. Воедно, Анализата ги детектира слабостите и проблемите и дава препораки за унапредување и ефикасна идентификација и заштита на децата жртви на трговијата со луѓе.

„Отворена Порта“ во рамките на проектот „Балкан Делувај Сега!“ започна со спроведување на кампања за застапување со цел креирање на Закон за државен фонд за обештетување на жртви. Во рамки на проектот подгответи се три компаративни анализи за најдобри практики на обештетување во Холандија и Франција и другите Европските земји, кои треба да послужат како основа за креирање на предлог закон. Дополнително се изготвила и две анализи за обештетување на жртви на трговија со луѓе во Македонија, „Анализа на правото на компензација и усвоените политики за компензација за жртвите од трговија со луѓе во Македонија“ и „Обештетувањето на жртвите на трговија со луѓе во Република Македонија“.

1.3 МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Во однос на меѓународната соработка склучени се следните меѓународни договори и акти кои се однесуваат на борбата против трговија со луѓе и илегалната миграција:

-Договор меѓу Владите на Република Македонија и Италијанската Република за полициска соработка, потписан во Рим на 1 декември 2014 година.

- Протокол меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Словачка за спроведување на Спогодбата меѓу Република Македонија и Европската заедница за преземање на лица кои престојуваат без дозвола, потписан во Скопје на 16 декември 2014 година.

Во текот на 2014 година, страна на Европската Комисија, како и од релевантни агенции на ниво на ЕУ донесени се следните акти и документи:

- Во врска со Стратегијата на ЕУ за искоренување на трговија со луѓе (2012-2016), во октомври 2014 година, Европска комисија донесе среднорочен извештај за имплементација на Стратегија¹⁰. Извештајот ги опфаќа активностите преземени во ЕУ, како и во соработката со земји кои не се членки на ЕУ, а се земји на потекло, транзит и дестинација за трговија со луѓе.

- Европската Комисија до Советот и Парламентот на ЕУ, поднесе Соопштение за примена на Директивата број 2004/81 за дозволи за престој на државјаните на трети држави, кои се жртви на трговија со луѓе или предмет на акции за олеснување на илегалната миграција, кои соработуваат со надлежните власти¹¹.

- Европската Комисија на ден 22.05.2014 година, до Советот и до Парламентот на ЕУ, поднесе Соопштение за примена на Директивата број 2009/52/ЕС од 18 јуни 2009 година, за одредување минимални стандарди за санкции и мерки против работодавците на државјани од трети земји кои илегално престојуваат¹². Покрај другите области, Директивата вклучува и мерки за зајакнување на легислативата во поглед на борба против трговија со луѓе.

- Во ноември 2014 година, Еуростат го издаде вториот работен документ за статистичките податоци и состојбата со трговија со луѓе на ниво на ЕУ¹³. Истиот вклучува податоци за сите 28 земји членки на ЕУ, Исланд, Норвешка и за земјите кандидати за членство – Црна Гора, Србија, Турција и Македонија.

- Во март 2014 година, од страна на Европската миграциска мрежа, во која учествува и Европската Комисија, објавен е обединет извештај за идентификација на жртвите на трговија со луѓе во меѓународната заштита и процедурите за присилно враќање (со контрибуција на 24 земји членки на Европската миграциска мрежа)¹⁴.

Во согласност со член 38 од Конвенцијата за борба против трговија со луѓе на Советот на Европа, Група експерти за активности против трговијата со луѓе (ГРЕТА) во 2013 година пристапија кон разгледување на мерките преземени од страна на Македонија, за спроведување на одредбите утврдени во Конвенцијата. Во 2014 Комисијата на Страните на Конвенцијата на Советот на Европа за борба против трговија со луѓе на 14-от состанок на Комисија на Советот на Министри на Советот на Европа го усвои на 7 јули 2014 година и го достави на Македонија по што од страна на Комисијата донесена е Одлука за формирање работна група за изготвување Акциски план за имплементација на препораките дадени од страна на ГРЕТА.

---

¹⁰COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT - Mid-term report on the implementation of the EU strategy towards the eradication of trafficking in human beings, Brussels, 17.10.2014, {COM(2014) 635 final}

¹¹COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT on the application of Directive 2004/81 on the residence permit issued to third-country nationals who are victims of trafficking in human beings or who have been the subjects of an action to facilitate illegal immigration, who cooperate with the competent authorities, Brussels, 17.10.2014 COM(2014) 635 final, {SWD(2014) 318 final}

¹²COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT on the application of Directive 2009/52/EC of 18 June 2009 providing for minimum standards on sanctions and measures against employers of illegally staying third country nationals, Brussels, 22.5.2014, COM(2014) 286 final

¹³Eurostat – Statistical Working papers, Trafficking in human beings, 2014 edition

¹⁴Synthesis Report – Identification of victims of trafficking in human beings in international protection and forced return procedures, European Migration Network Study March 2014.

Во текот на 2014 година СТЛИМ-ОСОСК при МВР спроведе криминалистичка истрага за криумчарење на мигранти при што е остварена соработка со полициските служби на Србија и Бугарија а истата е остварена преку СЕЛЕК Центар Букурешт.

МНР Во организација на ОБСЕ, на 9 декември 2014 г. во Виена присуствуваше на состанок каде ги проследија различните искуства и најдобри практики кои се применуваат во некои земји во однос на превенција на трговијата со луѓе за домашно ропство во дипломатските домаќинства.

Во текот на 2014 година, **ИОМ** Скопје во соработка со Комисијата, реализираше регионален проект/истражување за проценка на потребите во регионот на Западен Балкан. Истражувањето, се фокусираше на потребите во делот на идентификација и заштита на жртвите на трговија со луѓе, а во кое беа вклучени претставници од релевантните институции и граѓански организации¹⁵. Во рамките на проектот беше спроведена регионална работилница за валидација на првичните резултати на која учествуваа 45 практичари од земјите во регионот а на која се дискутираа и рафинираа добиените резултати. По финализирање на истражувањето истото беше предеведено и испечатено на локалните јазици, и во секоја земја беше организиран настан на кој беа претставени процесот, резултатите/препораките и дискуторани следните чекори.

Мисијата на **ОБСЕ** во Скопје реализираше регионален проект за унапредување на регионалната соработка во борбата против трговијата со деца меѓу неколку невладини организации од земјите на Западен Балкан, преку организирање на три студиски посети во Солун - Грција, Белград – Србија и Париз - Република Франција.¹⁶

Во организација на **ИЦМПД** организиран е Состанок на Националните координатори за борба против трговија со луѓе од регионот на Југоисточна Европа (ЈИЕ) 26 јуни 2014, во Истанбул, Турција, под покровителство на Брдо процесот, и по иницијатива на словенечкото министерство за внатрешни работи. Националните координатори за борба против трговија со луѓе од регионот на Југоисточна Европа, заедно со претставниците на Директоратот за миграции во Турција на состанокот разменија информации за активностите кои ги спроведуваат во борбата против трговијата со луѓе. Домаќин на состанокот беа Секретаријатот на Националниот комитет за борба против трговија со луѓе на Молдавија и ИЦМПД (во улога на Секретаријат).

Од страна на **МАРРИ РЦ** реализирани се два регионални проекти, во периодот 16-27 ноември 2014 година, во рамките на Волвис програмата на САД,

¹⁵Истражувањето се спроведе во повеќе фази, Анализа на постоечки истражувања, документи, анализи и сл.; Интервју со релевантни чинители во земјите учеснички во истражувањето (37); Web-истражување/анкета со дополнителни 15 прашања на кој одговорија 99 испитаници од регионот; Триангулација и сумирање на резултатите добиени од претходните три фази врз основа на кои се изготви нацрт извештајот од истражувањето;

¹⁶Во рамките на проектот одржана е координативна регионална средба во Скопје во март 2014 и усвојување на методологија за работа; Реализирани се три студиски посети за 10 претставниците на НВОИ од Западен Балкан во Солун (мај) и Белград (јуни) и Париз (ноември) 2014година и сумирани се прашалници за евалуација на студиските програмите и во тек е изготвување на завршен извештај за проектот.

остварена е студиска посета на институции надлежни за борба против трговијата со луѓе и криумчарење на мигранти. Наведената студиска посета беше реализирана од страна на националните координатори за борба против трговија со луѓе од земјите членки на МАРРИ. Во декември, одржана е регионална работилница на тема “Регионална соработка за поефикасен одговор во борбата против трговијата со луѓе во Југоисточна Европа“.

На покана на Министерството за безбедност на Босна и Херцеговина пет претставници од Македонија учествуваа на работилница во Сараево која се одржа на 13-14 мај на тема „Борба против транснационалниот организиран криминал - трговија со деца: истрага, кривично гонење и меѓународна соработка“.

Од страна на грчката невладина организација „The Smile of the Child“ под покровителство на Грчкото Претседателството на Советот на Европската унија организира Форум на Југоисточна Европа "Исчезнати деца во контекст на трговијата со деца", која се одржи во мај 2014 година во Солун- Грција. Целта на форумот беше да се идентификуваат врските меѓу исчезнатите деца и трговија со деца, како и да се истражат можностите за користење на телефонска линија за исчезнати деца на полето на борбата против трговијата со луѓе.

„Отворена Порта“ беше домаќин на состанокот на партните од проектот “Балкан Делувај Сега” од Србија, БиХ, Хрватска, Франција, Холандија и Македонија. Во рамките на овој настан се спроведе и дводневна обука за анализа во однос на трговија со луѓе која придонесе за зајакнување на капацитетите на ЗГ од регионот.

Здружението „За среќно детство“ во 2014 година продолжи со регионалната мрежка за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција-ARIADNE-Network, со спроведување на „Истражување на методите за рехабилитација/реинтеграција на жртви на трговија“ и објави прирачник „Модели на рехабилитација/реинтеграција на жртви на трговија со луѓе во регионот на Западен Балкан.

---

2. Превенција

2.1. ИДЕНТИФИКУВАЊЕ НА ПРИЧИНИ ЗА ПОЈАВА НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И ИЛЕГАЛНА МИГРАЦИЈА

Здружението „Отворена Порта“ во текот на 2014 година спроведе повеќе истражувања меѓу кои „Кренете го гласот против трговијата со луѓе“ и спроведе квантитивно истражување со цел да се испита свеста, перцепцијата и разбирањето за експлоатација на трудот и проблемот на трговија со луѓе. Во рамки на проектот „Следење на ситуација на децата вратени од земјите членки на ЕУ“, спроведено е истражување со цел да се утврдат причините за враќање на овие лица од земјите на ЕУ, како и текот на нивната реинтеграција во средините во кои живеат. Во

координација со Комисијата во рамките на проектот Марио 2 „Да ги заштитиме децата во движење“ спроведе транснационално истражување за деца во движење. Главни цели беа да се овозможи подобро разбирање на феноменот деца во движење како и на адекватност и ефикасност на постојните системи на детска заштита како одговор на нивните потреби. Спроведени се и три истражувања: „Социјални услуги за жртви на трговија со луѓе во Македонија“, „Ризик фактори во семејството и трудова експлоатација на деца“ и „Идентификација, трудова експлоатација и заштита на тргуваните лица во Република Македонија“.

Здружението „За среќно детство“ спроведе две работилници и фокус групи за идентификување на причини за појава на трговија со луѓе за трудова експлоатација, користејќи ја програмата „Патувај и работи“, идентификувани се причините и опасноста од трудова експлоатација, меѓу кои: недоволно прецизен договор за работата што ќе работат; заработка; сместување и работното време.

2.2 ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРЕВЕНТИВНИ АКТИВНОСТИ

Во текот на 2014 година, 8 полициски службеници од СТЛИМ учествуваа на 5 обуки, семинари и конференции во организација на ICITAP, Амбасада на Р.Франција во Загреб, ОБСЕ и Американската Амбасада во Скопје.

Со цел јакнење на капацитетите на професионалците во МВР за откривање и гонење на кривични дела трговија со луѓе и идентификација на жртви на трговија со луѓе, во 2014г. во Центарот за Обука на МВР изготви Програма-курикулум за обука на професионалци за трговија со луѓе. Центарот за обука на МВР согласно годишните програми на МВР ќе спроведува обуки на професионалците за трговија со луѓе.

Заради зајакнување на капацитетите на граничната полиција за откривање на кривични дела трговија со луѓе, и рана идентификација на жртвите на трговија со луѓе, како и идентификација на жртви на трговија со луѓе помеѓу илегалните мигранти, СГР плански во 2014 година спроведе 24 обуки на 348 полициски службеници од гранична полиција.

МТСП даде поддршка на обуката на волонтери од Црвениот крст на Република Македонија на 19 врснички едукатори за превенција од трговија со луѓе¹⁷. Обуката се одржа заради продолжување на Караванот со пантомима „Разоткриено слепило“, која се спроведува во Србија, Косово, Албанија и Босна и Херцеговина, поддржана од Регионалната програма на ГИЗ.

МТСП на барање на Локалната комисија за борба против трговија со луѓе од Битола, во насока на реализација на Локалниот акционен план одржана е работилница со членовите на Советот на општина Битола. Работилницата се реализира во Охрид на 13 јуни со вкупно 20 советници од општината Битола.

¹⁷од Скопје, Кавадарци, Охрид, Струга, Дебар и Струмица

Здружението „Отворена Порта“ спроведе 11 работилници на тема: Превенција и едукација од трговија со луѓе со децата од осмо и деветто одделение со кои што се опфатија 300 деца. Главната цел беше, запознавање на децата со проблемот трговија со луѓе при што посебно внимание се посвети на начинот на кој децата се вовлекуваат во трговијата и методите кои што се користат за нивна заштита, при што беа вклучени 13 наставници од основно училиште. Во рамки на проектот „Јакнење на капацитетите на идните професори во мулти-етничка средина“ одржани се обука на 62 студенти од педагошки факултет од Битола, Скопје, Тетово и Штип, Институт за педагогија и Институт за социјална работа и социјална политика. Со поддршка на ГИЗ спроведена беше обука наменета за едуцирање на професорите од средното училиште „Наум Наумовски Борче“ од Пробиштип цел зајакнување на нивните капацитети за превенција, идентификување и упатување на случаи на трговија со луѓе.

Со цел јакнење на капацитетите на наставниците во училиштата за превенција од социјални ризици и трговија со луѓе, во соработка со Општинскиот центар за социјални работи од Пробиштип, Министерство за труд и социјална политика и „Отворена Порта“ одржаа е обука за класните раководители и психолошко-педагошка служба во училиштата. Обуката е реализирана како резултат на спроведената анкета, преку која е согледана актуелноста на темата.

Осум студенти од Институтот за социјална работа и социјална политика имаа практична работа во „Отворена порта“ каде го унапредија своето знаење од областа на трговијата со луѓе.

Во текот на месец декември беше спроведена обука од страна на УНХЦР за подигање на свеста за сигурност и спрavување со ризици по безбедноста каде претставници на „Отворена порта“ се здобија со основи знаења за ефективна заштита, лична безбедност, примена на безбедносни мерки, интерперсонални вештини, контрола на толпа и безбедност потребни за работа во Центарот за азил. Отворена порта почна со имплементација на програмата за интеграција на лица баратели на азил за успешна интеграција во општеството, основни познавања на македонскиот јазик и корисно и организирано поминување на слободното време каде се опфатени 55 лица сместени во Центарот за азил. Со програмата се опфатени непридружувани деца баратели на азил, семејства баратели на азил, самохрани родители со деца баратели на азил, ранливи категории на лица кои имаат потреба од стручна помош и поддршка. Спроведени се 26 группни работилници и опфатени се 55 лица на кои е дадена психо-социјална поддршка, 21 индивидуална сесија во надминување на проблемите и обезбедена е облека.

Здружението „За среќно детство“ продолжи со спроведување на континуирана превентивната програма, при што е направена напредна обука на тимот за работа со случаи на жртви со специфични проблеми (посебни потреби, жртви со суицидални идеи, зависност, карактеропатија). Спроведена е планираната 6 дневна напредна обука на тимот за работа со случаи на жртви со специфични проблеми¹⁸, како и обука за работа со семејства на жртви на трговија со луѓе.¹⁹

¹⁸Одржана на 31.01-05.02.2014 каде учествуваа 8 члена од Здружението;

Формирани се тимови и направена е обука на 15 волонтери за работа на терен и опсервација на деца на улица²⁰.

Здружение за еднакви можности „Семпер“ реализираше два проекти „Ропството е забрането сите човечки суштества се слободни“ преку еднодневна обука за членовите на Локалната комисија за борба против трговија со луѓе од Битола, како и еднодневна работилница за ликовни педагози (наставници) од основните училишта од Битола на тема „Превенција од трговија со луѓе“; Вториот проект е „Вклучи се во превенцијата, трговијата со луѓе е реалност“ за кој што се спроведени две тродневни обуки за пиер едукација за 38 ученици од 19 основни училишта од општините Битола, Новацци, Демир Хисар и Могила; и две еднодневни обуки за едукација на 58 наставници од 19 основни училишта од 5 општини²¹. Од страна на „Семпер“ спроведени се седум едукативни лекции на 323 студенти од 7 високо образовни институции во Битола²²,eduцирани се 600 ученици од 19 основни училишта од општините Битола, Новацци, Демир Хисар и Могила.

Црвениот крст на Република Македонија²³ спроведе обуки на 22 врснички едукатори за користење на меѓународна алатка препорачана од ГИЗ. Преку врснички едукации во 16 града организирани се 69 работилници во кои учество земаа 2.415 ученици. Во рамките на редовните едукативни активности на Црвениот крст составен е тим од 5 волонтери од Клубот на млади на Црвен крст Карпош кој заедно со професионални актери ја режираа и одиграа претставата „Лузна,“ со тема и содржина директно поврзана со ризици и опасности од трговија со луѓе. Претставта се одигра на 02 и 03 ноември 2014 г во Драмскот театар - Скопје и истата ја следеа околу 600 посетители а најголем број од нив ученици од средните и основните училишта.

Здружение за еднакви можности “Езерка” - Струга во 2014 година на територија на пет Општини²⁴ спроведуваше континуирано едукации со млади од 12 - 30 годишна возраст, од руралните средини, а опфатени се ранливи категории на граѓани, дисфункционални семејства, ромска популација се со цел превенција и едукација на граѓаните, а посебно на маргинализираните групи и економски незајакнати категории во општеството. Превентивни активности се насочени кон вработените од текстилниот, угостителскиот, градежниот и земјоделскот сектор за намалување на трудовата експлоатација како дел од трговијата со луѓе, како со

¹⁹Обучени 11 членови од Здружението, одржана на 15-16.02.2014;

²⁰Обучени се и пуштени на терен 3 групи од по 5 волонтери за опсервација на деца на улица и откривање на потенцијални жртви на трговија меѓу децата питачи;

²¹Битола, Новацци, Демир Хисар и Могила.

²²Правниот Факултет Техничкиот Факултет, Високата медицинска школа во Битола, Педагошкиот факултет, Биотехнички факултет, Меѓународен славјански универзитет „Гаврило Романович Державин“, Факултет за администрација и информациски системи и Факултетот за биотехнички науки;

²³Своите активности за превенција од трговија со луѓе во 2014 година се имплементираа преку Општинските организации на Црвен крст Струмица, Струга, Дебар, Кавадарци, Охрид, Штип, Крушево, Ресен, Гостивар, Кочани, Битола, Неготино, Демир Хисар, Куманово, Велес и Црвен крст на град Скопје.

²⁴Струга, Охрид, Вевчани, Дебар и Дебарца.

родителите и децата на улица за намалување на питачењето како форма на трговијата со луѓе²⁵.

Здружението „Еднаков Пристап“ организираше 3 работилници за лобирање и одржливост на мобилните тимови на локално ниво, во партнерство со МТСП и Совет на општините Битола, Гостивар и Куманово. Работилниците се реализираа со поддршка на ГИЗ и на истите земаа учество околу 70 учесници.

MHP- Во издание на ОБСЕ промовиран е прирачникот „How to prevent human trafficking for domestic servitude in diplomatic households and protect private domestic workers“.

2.3.ПОДИГАЊЕ НА ЈАВНАТА СВЕСТ И ЕДУКАЦИЈА

❖ **Меѓународниот ден за борба против трговија со луѓе, 18 октомври** беше одбележан од страна на Комисијата, и членовите на Секретаријатот преку делење на промотивен материјал и јавно промовирање на повеќе превентивни проекти на партните „За среќно детство“, „Отворена Порта“ и Црвениот Крст на РМ, во фоајето на Филозофки Факултет при УКИМ Скопје. По тој повод министерката за внатрешни работи и ректорот на Универзитетот, го поддржаа настанот. На настанот беа потенцирани предизвиците со кои се соочуваа младата популација, односно студентите кои ги користат услугите „патувај и работи“ со цел подигнување на јавната свест за опасностите и ризиците со кои може да се соочат а крајна цел е нивна заштита од трговија со луѓе.

Здружението „За среќно детство“ на филозофскиот факултет оддржа фокус група со студенти и презентираше филм „Трговија со луѓе“, при што 28 студенти се запознаени со опасностите од трудова експлоатација при вработување во странство.

Здружението „Отворена Порта 18 Октомври“ го одбележа со активност преку меѓународната мрежа La Strada Интернационал, во соработка со 28 партнер-организации ширум Европа, со што го означи почетокот на кампањата USED IN EUROPE: Трговија со луѓе и трудова експлоатација на нашиот континент, која има за цел да го покрене прашањето за трудовата експлоатација и трговијата со луѓе. Оваа кампања е единствена која на интернет овозможува детален преглед на поголемите случаи во последните десетина години во Европа. Како дел од активностите за одбележување на кампањата беше подготвен постер.

Здружението „Еднаков Пристап“ по повод Европскиот ден за борба против трговија со луѓе организирало е Работилница во Општина Битола за лобирање и одржливост на Здруженија на граѓани, во партнерство со Советот на општина Битола и Национална Комисија за трговија со луѓе на која присуствуваа 25

---

²⁵Сите активности на ЗГ „Езерка“ и кампањи беа медиумски покриени од МТВ1 Скопје, ТВМ Охрид, Калтрина Струга, БП радио, Македонско радио.

претставници на институции, советници од општината Битола, ЗГ и бизнис секторот.

Здружението „Семпер“- Битола спроведе превентивни активности за борба против трговија со луѓе и дистрибуираше едукативен материјал на плоштадот Магнолија во Битола во околу 8 000 примероци.

❖ **Во рамки на „Неделата за борба против трговија со луѓе“, од 02-09 декември 2014 година, Комисијата, МВР, МТСП и Здружението за акција против насилиство и трговија со луѓе „Отворена Порта/Ла Страда“ организираа Национална Конференција за проактивна и координирана борба против трговија со луѓе со фокус на трудова експлоатација - Промоција и примена на индикаторите за идентификација на жртви на трговија со луѓе.**

Здружението „За Среќно детство“, оддржа 6 основни обуки за трговија со луѓе на студенти од Универзитетот „Св Кирил и Методиј“-Скопје и на Меѓународниот Славјански универзитет, Г.Р. Державин, Свети Николе-Битола и Свети Николе. Во текот на еднодневните обуки учествуваа 130 студенти на кои им беше презентиран филмот „Taken“.

Здружението за еднакви можности “Езерка” ја одбележа Неделата на борба против трговија со луѓе и илегална миграција со превентивни лекции и едукација на учениците од 12-18 годишна возраст од гимназијата „Ибрахим Темо“, Петта приватна гимназија и средношколскиот центар „Нико Нестор“, и основните училишта во Општините на кои делува здружението.

Здружението „Семпер“- Битола Организираше ликовна изложба на тема „трговија со луѓе“ во Центарот за култура Битола каде беа изложени над 60-тина ликовни творби и доделени три награди за најдобрите; Реализирана е медиумска и радио кампања на две национални и една локална ТВ станица и една локална радио станица со пораката „Трговијата со луѓе е реалност“.

Здружението „Еднаков Пристап“ организираше Работилница во партнерство со Советот на Општина Куманово за лобирање и одржливост на Здруженија на граѓани на која партиципираа околу 29 претставници на институции, ЗГ и бизнис сектор. По тој повод поделена е хуманитарна помош на 15 семејства со прехранбени и хигиенски пакети донација од фондацијата „Подиум“ од Сан Марино, на ранливите групи граѓани/корисници на услуги со кои работат мобилните тимови во Куманово.

Здружението „Отворена Порта“ спроведе низа активности со цел подигнување на јавната свест и превенција од трговија со луѓе.

- Работилница - Ајде да зборуваме за детските бракови во дневниот центар за деца на улица во нас. Шуто Оризари.

- Подигање на јавната свест за трговија со луѓе со посебен акцент на трудова експлоатација и питачење преку делење на превентивни материјали.

- Делени се превентивни материјали на фреквенти места во Скопје-Градски трговски центар, City Mall, Capitol Mall, Vero Centar.

Спроведени се и неколку кампањи:

- Кампања „Да спречиме, да заштитиме, да надоместиме, права за жртвите на трговија со луѓе“ која имаше цел да го актуализира проблемот за пристапот на правото на компезација на жртвите од трговија со луѓе во регионот и различните модели според кои ова право е регулирано.
- Кампањата, „ Балкан Делувај Сега! “ е насочена кон зголемување на јавната свет, како и поттикнување на сите надлежни институции да превземат активен и ефикасен пристап за правата на жртвите од трговија со луѓе, особено правото на компезација за која цел е подготвен анимиран ТВ спот, лифлети и постери кои се креирани со цел да се објасни пристапот на правата на жртвите од трговија со луѓе.
- Изработена и дизајнирана нова веб страна која е фокусирана на проблемот на компезација на жртвите од трговија со луѓе²⁶.
- Кампања „Крени го гласот против трговијата со луѓе“ која има за цел да придонесе во борбата против трговијата со луѓе со посебен фокус на трудова експлоатација, зголемување на јавната свест помеѓу младите, и да придонесе во подобрување на идентификацијата и подобрување на сервисите за жртвите. Во рамките на оваа кампања се изработени видео и радио спотови и банер кои што се емитуваат на неколку национални радио и ТВ станици.
- Спроведени се 7 работилници за 127 деца и 93 родители на тема „ Да се мажам или не“ со цел зголемување на превенцијата и заштитата на децата од ромската заедница од принудни/детски бракови и трговија со луѓе Работилниците се спроведоа во Скопје, Штип и Делчево.

Во 2014 година СОС телефонската линија²⁷ работеше секој ден од 08-20 часот, 7 дена во текот на неделата. За период јануари – декември 2014 година, 395 јавувачи има можност да добијат информација, емоционална поддршка, психо - социјална поддршка и асистенција, во зависност од нивните потреби.

Во организација на Амбасадата на САД во Скопје, а по повод месецот за борба против трговија со луѓе организирани се панел-дискусиии во “Американски катчиња” во Скопје, Битола, Струга, Тетово и Штип на кои земаа учество преставници од Министерството за Труд и Социјална политика и преставник од Отворена Порта, како и одржани преадавања од страна на претставниците на амбасадата во средни училишта. Целта на оваа панел дискусија беше зголемување на свеста на младата популација за постоењето на проблемот на трговија со луѓе.

---

²⁶<http://nadoknadimo.org/>

²⁷Отворена порта СОС линија 080011111.

---

3. Поддршка и заштита на жртвите и мигрантите

3.1 ИДЕНТИФИКАЦИЈА И УПАТУВАЊЕ НА ЖРТВИТЕ

Процесот на идентификација и упатување на жртвите на трговија со луѓе МТСП-НМУ ја спроведува во соработка и координација со центри за социјална работа (30), МВР-СТЛИМ, трудовите инспектори и здруженија на граѓани. На подрачјето на Република Македонија во 2014 идентификувани се 8 жртви²⁸ и 83 потенцијални жртва на трговија со луѓе²⁹ од кои во Центарот за лица жртви на трговија со луѓе беа сместени 5 жртви³⁰.

Во насока на имплементација на Стратегијата и Националниот акциски план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција 2013-2016 година, изработени се Индикатори за идентификација на жртвите на трговија со луѓе³¹ од страна на МТСП и Комисијата. Индикаторите имаат за цел да ја подобрат идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе и да се користат како практична алатка на службените лица од институциите и организациите, кои може да бидат во контакт со жртвите или потенцијални жртви на трговија со луѓе. Индикаторите се поделени во две групи: директни индикатори наменети за идентификација на жртвите и индиректни индикатори за идентификација на потенцијалните жртви³².

СТЛИМ при МВР идентификуваше едно женско дете од Авганистан (потенцијална жртва помеѓу илегалните мигранти) за цели на сексуална експлоатација, како и 8 потенцијални жртви-странски државјанки сместени во Прифатен центар за странци.

3.2. ДИРЕКНА ПОМОШ И ЗАШТИТА НА ЖРТВИ И МИГРАНТИ

МВР-СГРМ даде поддршка во 24 часовно обезбедување и безбедно сместување и исхрана на жртвите и мигрантите во Прифатниот центар за странци-Скопје, каде беа прифатени и згрижени 9 лица (1 идентификувана и 8 потенцијални жртви) при што им е обезбедувана општа и специјалистичка медицинска грижа и психо-социјална заштита на сместени лица со поддршка на психолог и социјален работник.

---

²⁸Шест (6) се деца на возраст од 13-17 години, 7 се државјани на Р.Македонија, и 1 е странска жртва од Романија која беше депатрирана во матичната земја. Според видот на експлоатација три (3) жртви се сексуално експлоатирани, четири (4) жртви се сексуално и трудово експлоатирани по пат на присилен брак и една (1) жртва е трудово експлоатирана по пат на питачење.

²⁹66 деца, 17 полнолетни; 70 женски, 13 од машки пол: МВР 9 (1 женско дете и 8 полнолетни женски лица странски државјанки). Еднаков Пристап во соработка со ЦСР- 54 (од кои 45 се деца, 9 возрасни, 13 мажи и 41 женски), Отворена Порта – 20 потенцијални жртви (сите лица се деца од женски пол).

³⁰Четири се македонски државјанки и една странска државјанка со дозвола за привремен престој, една полнолетна и четири деца.

³¹Достапни на <http://www.mtsp.gov.mk/nacionalen-mehanizam-za-upatuvanje-na-zrtvi-na-trgovija-so-lugje.nspx>

³²<http://www.mtsp.gov.mk/nacionalen-mehanizam-za-upatuvanje-na-zrtvi-na-trgovija-so-lugje.nspx>

МТСП–НМУ во референтниот период во Центарот за жртви на трговија со луѓе (ЦЖТ) смести пет (5)³³ жртви на трговија со луѓе и им обезбеди храна, облека, психо-социјална поддршка, медицинска помош, правна помош, вклучување во образовниот процес, обуки и курсеви и направени се обиди за социјална инклузија во соработка со здруженијата на граѓани и социјалните работници од ЦСР³⁴. Во ЦЖТ се изготувани се индивидуални програми за реинтеграција на жртвите и по престојот се враќани во семејствата или на друга безбедна средина/локација.

МТСП изработи Програма за помош и поддршка при реинтеграција на жртви на трговија со луѓе³⁵ и изврши ревизија на Програмата за помош и поддршка за деца/жртви на трговија со луѓе. За оваа цел беше формирана Работна група³⁶ а логистичка поддршка е овозможена преку Регионалната програма за социјална заштита и превенција на трговија со луѓе на Германското друштво за интернационална соработка (ГИЗ), Програмите се финализирани на 3 јавни дебати кои се одржаа во Скопје, Пробиштип и Тетово. Со цел соодветна имплементација на Програмите, беа организирани обуки во 4 општини (Кочани, Пробиштип, Куманово и Дебар) на кои учество земаа околу 60 лица.

Здружението „Отворена Порта“ обезбедуваше услуги во ЦЖТ преку сменска работа на социјалните работници и пружање на стручна помош и советување на 5 сместени жртви кои беа вклучени во програмата за директна поддршка, а со 7 лица продолжија тековните советувања и активности за нивна реинтеграција во општеството. Од страна на Здружението беше обезбеден стандарден пакет на услуги за задоволување на основните потреби (храна, облека и хигиенски пакети) за сите 12 лица вклучени во програмата за директна поддршка како и медицинска помош и психо-социјално советување, додека за 7 лица се обезбедени специјализирани прегледи и соодветни лекарства.

Со цел олеснување на пристапот на пазарот на трудот „Отворена Порта“ обезбеди курс за козметичарки за 2 штитенички и курс за странски јазик за 1 штитеничка. На една жртва и беше овозможено вклучување во неформално образование и стекнување со знаења на странски јазик преку настава во приватно училиште. Една жртва беше поддржувана во осамостојување на своето живеење преку давање на различни видови на помош и поддршка.

Од средствата обезбедени од кампањата, „Пресечете ги конците на трговијата со деца“ беше обезбедено дополнителна опрема (кревет, душек, столици, бела техника) и ваучер за храна за ЦЖТ.

„Отворена Порта“ реализираше проект „Следење на ситуацијата на децата вратени од земјите членки на ЕУ“ во РМ во кој се опфатени 20 деца и нивните

³³една е странска државјанка (Р. Романија), полнолетна, со дозвола за привремен престој, и по краток престој на нејзино барање вратена во земјата на потекло.

³⁴Тим од обучени професионалци како социјални работници и психологи од здруженијата на граѓани со кои МТСП има склучено Меморандум за соработка се достапни 24 часа на ден.

³⁵ <http://www.mtsp.gov.mk/nacionalen-mehanizam-za-upratuvanje-na-zrtvi-na-trgovija-so-lugje.nspx>

³⁶Составена од претставници на: Министерство за образование и наука, Министерство за здравство, Министерство за внатрешни работи, Министерство за локална самоуправа, Завод за социјални дејности, центар за социјална работа, Агенција за вработување на Република Македонија, и граѓански и меѓународни организации.

семејства кои континуирано беа вклучени во индивидуална и групна советодавна работа насочена кон нивно зајакнување и давање насока за менување на начинот на живеење. Децата и семејствата беа запознаени со состојбите и политиките на земјите членки на ЕУ. Сите деца се вклучени во образовен процес, од кои 12 посетуваат редовна настава а 8 се вклучени во посетување на вонредна настава. На сите семејства им беше обезбедувана хуманитарна помош секој месец.

Програмата за „Придружна социјална работа со жртвите на трговија со луѓе и потенцијални жртви „Отворена Порта“ ја реализира преку давање на услуги од страна на мобилните тимови во Прилеп, Скопје, Свети Николе, Струга, Охрид и Пробиштип. Тимовите на социјални работници од придружна социјална работа во текот на 2014 година продолжија со давање поддршката на 20 лица во ризик од трговија со луѓе и нивните семејства, упатени од ЦСР.

Здружението „За среќно детство“ даваше услуги на жртвите сместени во ЦЈКТ и реализираше индивидуални и групни психо-едукативни и тераписки активности и советувања, во зависност од потребите на секоја жртва. Вршена е проценка на психичката сосотојба на жртвите (нивото на стрес, проценка на способностите и вештините и навиките) како и способноста за надминување на стресот и траумата, позитивно размислување, опасностите од преносливи сексуални болести и несакана бременост. Здружението обезбеди директна индивидуална помош на 5 жртви згрижени во Центарот за надминување на трауматските искуства на жртвите и учествуваше во репатријација-враќање на една жртва во нејзината матична земја со обезбедување на авио билет.

Здружението „Еднаков пристап“ во рамки на проектот „Обезбедување на поддршка и услуги за жртви на трговија со луѓе и ранливи групи на локално ниво“ поддржан од КБФ и ГИЗ, функционираа 3 мобилни тимови со цел подобрување на процесот на идентификација во 3 града, Гостивар, Битола и Куманово и еден мобилен тим кој ги опслужуваше другите градови во Р.Македонија, при што е обезбедувана поддршка на потенцијалните жртви, ранливи групи и нивни семејства.

- Четири тима работеа со вкупно 54 потенцијални жртви на трговија со луѓе (45 се деца, 9 возрасни, 13 мажи и 41 жена) и и нивни 34 семејства со 128 членови. Во тој контекст, назначени се старатели на 12 корисници; Обезбедена е психо-социјална поддршка за 16 корисници преку индивидуални и групни советувања за надминување на лични и семејни проблеми; Обезбедена потребната документација на 8 корисници (неопходна за во училиште, добивање на здравствено осигурување, за регистрација во Агенцијата за вработување, изводи од матична книга на родени и сл); Враќање во образовниот процес за 14 деца кои го напуштиле образоването, 8 деца продолжиле со образование, на 6 корисници беа обезбедени учебници и други училишни помагала; 7 се запишани во средно училиште; Медицинска помош - лекарски прегледи, за 11 лица, стоматолошки услуги за 9, и лабораториски тестови за 6 лица). Поддршка во обезбедување на социјална парична помош на 16 корисници; Предходна правна помош беше обезбедена за 13 потенцијални жртви и нивните семејства; Во поглед на обука, (2 лица завршиле фризерски курс и 2 курс за кроенje), како и курсеви за стекнување работни вештини; Поддржани се 54-те

секундарни корисници во обезбедување на основните потреби на: храна, средства за хигиена, облека и други утврдени приоритетни потреби. Организирано е слободно време на 18 корисници (деца) за да создадат социјална благосостојба и да изградат позитивни меѓучовечки односи во согласност со нивните интереси, и да се промени нивната хигиена и културни навики и да се зајакне нивниот личен капацитет.

3.3 ПРАВНА ПОМОШ НА ЖРТВИ И МИГРАНТИ

Во рамки на проектни активности Здружението „Отворена Порта“ обезбеди правна помош за 5 лица вклучени во програмата за социјална аистенција, од кои само 1 лице се појави пред истражен судија за давање на изјава во однос на судската постапка.

Според канцеларијата на НМУ/МТСП, во текот на 2014 година, координирани се постапки за назначување на старател за 64 деца и тоа 59 машки и 5 женски илегални мигранти од вкупно 146 сместени во Прифатниот центар за странци.

- Според возраста: 7 се на возраст до 14 години и 57 од 15 до 18 години;
- Според полот 5 се женски деца и 59 се машки деца;
- Според земјата на потекло државјани на: Авганистан (39), Сирија (13) Мали (2), Сомалија (2) и Судан (1), Бангладеш (2), Еритреа (1), Палестина (3) Ирак (1);
- Од нив 39 деца, преку старателот, имаат побарано азил и се префрлени се во Центарот за азил;
- 5 се вратени во Р. Грција со реадмисија³⁷ и 20 се во Прифатниот центар за странци (декември 2014).

---

³⁷Согласно со член 7 од Спогодбата со Европската заедница за преземање на лица со незаконски престој.

---

4. Буџет

Спроведените активности за борбата против трговијата со луѓе, беа реализирани во партнерство помеѓу Комисијата и институциите на системот, меѓународните организации и здруженијата на граѓани на Република Македонија. Донатори и партнери кои придонеле во имплементација на активности за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција.³⁸

За спроведените активности беа обезбедени средства од:

Влада на Република Македонија³⁹	1.500.000,00 МКД
МТСП за ЦЖТ	663.036,00 МКД
МВР за Прифатен Центар за Странци	6.029.549,00 МКД
Меѓународни организации	2.631.274,00 МКД ⁴⁰
Здруженија на граѓани:⁴¹	12.625.400,00 МКД
Вкупен буџет изнесува	23.449.259,00 МКД

³⁸Влада на Република Македонија, МВР, МТСП, Мисија на ОБСЕ во Скопје, ИОМ, Влада на Република Франција Фондацијата Кинг Бодуен и Германско друштво за интернационална соработка (ГИЗ), Американска Амбасада, Средства од Волвис програмата на САД; Средства од МАРРИ Регионален центар, Европска Комисија, RACVIAC Загреб, Црвен крст на Р Македонија, Локална Самоуправа Битола, Локална Самоуправа Штип, Црвен Крст на РМ, Отворена Порта, ARIADNE-мрежа од Грција.

³⁹Владата донесе Одлука за распределба на средствата од Буџетот на РМ за 2014 година наменети за финансирање на програмските активности на пет здруженија и фондации од Одлуката е објавена во „Службен весник на РМ“ бр. 193 од 24 декември 2014. Три од проектите се насочени кон превентивни активности („Семпер“, „Езерка“ и Црвен Крст на Република Македонија) и два се насочени кон директна поддршка и заштита на жртви („За среќно детство“ и „Отворена Порта“). Секој проект е во висина од по 300.000 денари.

⁴⁰MARRI – 565.774,00 денари; ГИЗ - 1.635.000,00 МКД;

ОБСЕ, за национален - 430.500,00 МКД и регионален проект – 1.537.500,00 МКД.

⁴¹Прикажаните средства се вкупен буџет на Здруженијата на граѓани: „За среќно детство“, „Отворена Порта“, „Семпер“, „Езерка“, „Еднаков Пристап“.

---

5. Истрага и кривично гонење на трговија со луѓе и криумчарење мигранти

5.1 ПРЕДИСТРАЖНА ПОСТАПКА

- Трговија со луѓе

Во текот на 2014 година до Основното Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција поднесени се следните кривични пријави:

- „Трговија со луѓе“ чл.418-а од КЗ поднесени се вкупно 2 кривични пријави, против две лица, од кое едно е од машки пол а друго е од женски пол.
- чл.418-б „Криумчарење на мигранти“ од КЗ до Основното Јавно обвинителство во тек на 2014 година поднесени се вкупно 79 кривични пријави, против 122 лица, од кое 120 се од машки а 2 лица од женски пол.
- чл.418-в „Организирање на група и поттикнување на извршување на делата трговија со луѓе трговија со дете и криумчарење на мигранти“ од КЗ до Основното Јавно обвинителство во тек на 2014 година поднесени се вкупно 4 кривични пријави против 23 лица од кои 22 се од машки 1 е од женски пол
- чл.418-г „Трговија со дете“ од КЗ до Основното Јавно обвинителство во тек на 2014 година поднесена е 1 кривична пријава против 2 лица од машки пол.

Во текот на 2014 год. МВР на РМ има спроведено 6 истраги во кои се инволвирали 8 полициски службеници (од кои 1 Заменик Началник на СВР и 1 Командира на полициска станица, а останатите се полицајци). Против сите се поднесени Кривични пријави до надлежните јавни обвинителства, на 7 од нив им е одреден притвор, а од страна на Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди се покренати постапки за утврдување на дисциплинска одговорност.

Табеларен приказ на идентификувани жртви на трговија со луѓе во 2014⁴²

Жртви 8			
Деца жртви 6		Полнолетни жртви 2	
Домашни 6	Странски /	Домашни 1	Странски 1
Вид на експлоатација		Вид на експлоатација	
Присилни бракови (трудова и сексуална)	Сексуална	Присилен брак	Питачење
3 (женски лица)	3 (женски лица)	1 (женско лице)	1 (машко лице)
Потенцијални жртви 83			

- Криумчарење мигранти

Сектор за трговија со луѓе и илегална миграција во соработка со Секторот за гранични работи во текот на 2014 год беше насочен конприирање на сознанија и идентификување на лица и групи кои се јавуваат како сторители на кривични дела поврзани со криумчарење на мигранти;

Во кординација со Регионалните центри за гранични работи се спроведени криминалистички истраги и како резултат на превземените мерки се откриени и документирани следните кривични дела на криумчарење на мигранти:

Во 2014 година на подрачјето на Македонија регистрирани се вкупно 94 (49) кривични дела „криумчарење мигранти“, од кои 85 се расветлени. Кривично се пријавени 166 сторители (97), од кои тројца се на возраст до 18 години, односно деца.

Регистрирани се 17 кривични дела „организирање на група и поттикнување на извршување на делата трговија со луѓе, трговија со дете и криумчарење на мигранти“, за кои се пријавени 43 сторители.

Од спроведените истраги утврдено е дека сторителите извршиле криумчарење на вкупно 693⁴³ илегални мигранти, од кои 51,5% државјани на Сирија, а 29% се по потекло од Авганистан а останатите се застапени во многу помал број⁴⁴.

⁴²Идентификувани од МВР и МТСП.

⁴³Од кои 672 мигранти се полнолетни, а 21 се деца.

⁴⁴41 државјани на Сомалија, 29 од Близкиот Исток, 19 од Еритреја, 9 од Палестина, 6 од Албанија, 5 од Бангладеш и тн.

Во текот на 2014 година СТЛИМ од спроведените истраги за илегалната миграција поднесе 13 (10) Кривични пријави против 42 лица⁴⁵ од кои 38 се државјани на РМ, 4 лица се странци, од кои на 40 сторители од страна на Судиоја на претходна постапка им е одредена мерка притвор а за 2 лица се трага. Како предмет на кривичното дело криумчарење на мигранти од сторителите се одземени 30 патнички моторни возила со кои е извршено криумчарење.

Од страна на МВР, откриени се лица кои илегално ја преминале или се обиделе да ја преминат државната граница вкупно 1750 (1132) илегални мигранти, од нив, 1683 (1086) се странски државјани, додека 67(46) се македонски државјани откриени во обид илегално да ја напуштат РМ.

Во Прифатниот Центар за странци сместени се вкупно 896 (573) лица-мигранти, 750 се полнолетни, 146 деца⁴⁶, 763 се од машки пол и 133 од женски пол.

5.2 КРИВИЧНА ПОСТАПКА

За кривичните дела поврзани со трговијата со луѓе во 2014 година, Основен Суд Скопје 1 Скопје постапи по 29, предмети при што обвини 52 лица. Од обвинетите лица, 48 се мажи и 4 жени. Казна затвор е изречена на вкупно 77 лица, од кои 75 се мажи и 2 жени.

Година / Член	Примени Предмети во 2014	Донесена пресуда во 2014 за предмети	Обвинети (мажи/ жени)	Казна затвор	Условна осуда
Чл.418 а	2	/	5 (3м/2ж)	/	/
Чл.418 б ⁴⁷	23	32	43 (42м/1ж)	41 маж	2 мажи
Чл.418 в ⁴⁸	3	5	3 мажи	36 (34м/2ж)	/
Чл.418 г	1	/	1 жена	/	/
Вкупно	29	37	52 лица (48м/4ж)	77 лица (75м/2ж)	2 лица

⁴⁵4 лица се полициски службеници.

⁴⁶114 машки деца и 32 женски деца

⁴⁷Опсегот на казните по Кривичното дело од чл.418-б од КЗ е од 7 месеци до 5 години затвор.

⁴⁸Од Член 418-в од КЗ од 1 година до 1 година и 1 месец до 15 години години затвор.

---

6. Приоритети за 2015 година

- Транспарентност и кооперативност на Комисијата и нејзините тела и директна поддршка на Локалните комисии за борба против трговија со луѓе и илегална миграција.
- Континуирани превентивни активности, кампањи и подигнување на јавната свест кај граѓаните за трговија со луѓе и илегална миграција.
- Зајакнување на капацитети на професионалците задолжени за работа со жртви и деца жртви на трговија со луѓе со едукации и обуки.
- Проактивни и реактивни истраги насочени кон идентификација на жртви на трговија со луѓе.
- Обезбедување на директна помош и заштита на жртви и мигранти.
- Усвојување на предлог измени и дополнување на Кривичниот Законик (на членот 418-г и членот 191-а) во согласност о меѓународните стандарди.
- Воспоставување на државен Фонд за компензација со цел пристап на тргуваните лица до надомест на штета.
- Имплементацијата на Националниот акциски план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција за 2013-2016 година.